

Assessing Women's Satisfaction With The Quality of Public Spaces (Case Study: Golestan Town of Semnan)

Ali Akbar Salaripour ¹✉ , Sahar Nazari, Amir Mohammad Amjadian

¹-Faculty Member, Department of Urban Planning, Gilan University, Rasht, Iran. **E-mail:** salaripour@guilan.ac.ir

²-MS.c of Urban Planning, Faculty of Art and Architecture, Gilan University, Gilan, Iran

³-Ph.D Student of Urban Planning, Faculty of Art and Architecture, Gilan University, Gilan, Iran

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received: *20 March 2024*

Revised: *09 July 2024*

Accepted: *22 August 2024*

Published online: *22 September 2024*

Keywords:

*Women's satisfaction,
public spaces,
quality of space,
Semnan city.*

Introduction: The presence of different classes, including women, in public spaces requires attention to their different expectations from public spaces in urban planning. Therefore, this research seeks to obtain indicators of women's satisfaction with public spaces in Golestan, Semnan.

Data and Method: The research method is descriptive and analytical and its purpose is practical. Data collection was done based on library and survey studies and the resulting data from the distribution of 370 questionnaires were analyzed using confirmatory factor analysis and SPSS and AMOS software. Cronbach's alpha coefficient was calculated more than 0.7, which shows the reliability of the questionnaire. Its validity was also confirmed according to experts' opinions.

Results: The findings showed that the criterion of "safety and security" with a regression coefficient of 0.803 has the greatest effect on the satisfaction index of women. On the other hand, the "social" criterion with the regression coefficient value of 0.349 has less effect on the mentioned index. At the lower level, the criteria of "pleasantness and visual appeal", "cleanliness of the environment", "entertainment opportunities", "variety of users", "public supervision", "sensory richness" and "access to services" respectively have the greatest effect on the seven research criteria.

Conclusion: in order to improve women's satisfaction in the studied area, general strategies should be adopted in urban plans and programs with emphasis on increasing safety and security. At the level of local projects and plans, the most focus should be on the cleanliness of the environment, entertainment, etc.

Cite this article: Salaripour, Ali Akbar., Nazari, Sahar., Amjadian, Amir Mohammad. (2024). Assessing Women's Satisfaction With The Quality of Public Spaces (Case Study: Golestan Town of Semnan). *Urban Social Geography*, 11 (2), 165-182. <http://doi.org/10.22103/juscg.2024.2136>

© The Author(s).

Publisher: *Shahid Bahonar University of Kerman.*

DOI: <http://doi.org/10.22103/juscg.2024.2136>

¹- **Corresponding Author:** Salaripour, A., Department of Urban Planning, Gilan University, Rasht, Iran.

✉ salaripour@guilan.ac.ir ☎ (+98) 9128435877

English Extended Abstract

Introduction

The relationship between gender and urban space is one of the basic debates for the optimal design in the field of urban planning and it has affected the attitude and how to organize the living space from various psychological, social, cultural, economic, etc. aspects. Another important point is whether the differences between men and women are inherent or acquired. Forgetting the differences and being limited to similarities is not only incorrect but also has negative consequences. Therefore, the quality of public spaces and urban elements located in space can be the basis for the presence or absence of citizens in urban spaces. In Iran, urban planning and the provision of spatial facilities are generally done from a male perspective, and it is thought that all citizens, regardless of age and gender, benefit from these programs to the same extent. Therefore, the demands of the women's group are also different from other groups in the society. Therefore, in order for all groups of society, including women, to be satisfied with the quality of urban spaces and to be present in them, it is necessary for the relevant designers and policy makers to have a correct understanding of their needs and desires. However, despite the great importance of public spaces and its impact on the lives of citizens, not only the provision of suitable spaces for them remains hidden in most urban development plans, but also in the existing public spaces, there is enough effective management and planning that can transform these spaces into There is no efficient urban conversion. In this regard, one of the basic challenges in our country, especially in the city of Semnan, is the lack of attention to vulnerable groups, especially women. Therefore, the main goal of this article is to know the needs of women and to know their opinions about the quality of public spaces and finally to address their demands in order to satisfy them and increase their presence in the urban space of Golestan, Semnan.

Data and Method

The current research is practical in terms of its purpose and descriptive-analytical in terms of its nature and research method. The statistical population of this research is women living in Golestan town of Semnan. The data related to the theoretical foundations of the research have been prepared in a library and documentary manner, and the raw data of the research has been extracted through the distribution of questionnaires among the women living in Golestan town. The size of the statistical sample was obtained using the Cochran formula, 367 people and 370 questionnaires were distributed online and in the field in this area. Then, the data were analyzed using inferential statistics including confirmatory factor analysis (CFA) and structural equation modeling. In this regard, SPSS, EXCEL and AMOS software have been used.

Results

Among the five items related to the "safety and security" index, "public surveillance" has a higher factor load than the other items of this index and can better explain this index. Also, "Safety against accidents" has the least impact with this structure. In the "Physical" index, the item "access to services" explains the said index better than other variables, "access to parking" also has the least effect with the corresponding index. In the "aesthetic" index, the variable "pleasantness and visual appeal" has the highest factorial value and "order and integrity of spaces" has the least relationship with the corresponding structure. For the "sense of belonging" index, "the quality of sensory richness" is most related to this construct, and the least effective is for the "special signs" item. In the explanation of the "vitality" index, all three observed variables have a positive and significant effect on the said structure, and among them, the variable "opportunities and uses for entertainment" can define the structure more than other variables. For the "environmental" index, "The level of cleanliness of the environment" explains this index better than the other three variables and is more related to it, and "access to suitable green space" defines the corresponding index less. Finally, for the "social" index, the item "the amount of diversity of users" has the most impact on the social structure and "the amount of cultural and social activities" has the least impact on the social structure compared to other items.

English Extended Abstract

Conclusion

Based on the results of this research, urban planners and managers in the city of Semnan and the city of Golestan, in order to improve women's satisfaction and meet their expectations from public places and urban spaces, in strategic and holistic studies, in addition to emphasizing the identity and culture of the society, they should focus on Security and safety, physical and aesthetic aspects should be paid more attention. Also, at the executive and operational level, the proposed projects focus on improving pleasantness and visual appeal, identity signs, cleanliness of the environment and removal of pollutants, creation and development of opportunities and opportunities for urban entertainment and vitality, presence of all social strata, existence of public surveillance, removal of unsafe spaces, etc. be concentrated.

ارزیابی میزان رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی (نمونه موردی: شهرک گلستان سمنان)

علی اکبر سالاری پور^۱ ✉، سحر نظری، امیرمحمد امجدیان

۱- عضو هیات علمی گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. رایانامه: salaripour@guilan.ac.ir

۲- کارشناسی ارشد گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

۳- دانشجوی دکتری گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
---------------	-------

مقدمه: حضور اقشار مختلف از جمله زنان در فضاهای عمومی، مستلزم توجه به انتظارات متفاوت آن‌ها از فضاهای همگانی در برنامه‌ریزی شهری است. لذا این پژوهش به دنبال دستیابی به شاخص‌های رضایت زنان از فضاهای عمومی در محدوده شهرک گلستان سمنان می‌باشد.

نوع مقاله: *مقاله پژوهشی*

داده و روش: روش پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی و هدف آن کاربردی است. جمع‌آوری داده‌ها بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و پیمایشی صورت گرفته و داده‌های منتج از توزیع ۳۷۰ پرسشنامه با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی و نرم افزارهای SPSS و AMOS مورد بررسی قرار گرفتند. ضریب آلفای کرونباخ بیش از ۰,۷ محاسبه شد که نشان از پایایی پرسشنامه دارد. روایی آن نیز طبق نظرات خبرگان تأیید شد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد معیار "امنیت و ایمنی" با ضریب رگرسیونی ۰,۸۰۳، بیشترین تأثیر را بر شاخص رضایتمندی زنان دارند. از طرفی معیار "اجتماعی" با مقدار ضریب رگرسیونی ۰,۳۴۹، اثرگذاری کمتری بر شاخص یادشده دارد. در سطح زیر معیارها "دلپذیری و جذابیت بصری"، "پاکیزگی محیط"، "فرصت‌های سرگرمی"، "تنوع کاربران"، "نظارت همگانی"، "غناي حسی" و "دسترسی به خدمات" به ترتیب بیشترین تأثیر را بر معیارهای هفتگانه پژوهش دارند.

کلیدواژه‌ها:

رضایتمندی زنان،

فضاهای عمومی،

کیفیت فضا،

شهر سمنان.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این پژوهش بین امنیت و ایمنی محیط و رضایت زنان از فضای شهری و در نتیجه حضور آنان در این فضاها بیشترین رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. بنابراین جهت ارتقای رضایتمندی زنان در محدوده مورد مطالعه، راهبردهای کلی در طرح‌ها و برنامه‌های شهری با تأکید بر افزایش ایمنی و امنیت اتخاذ شود. در سطح پروژه‌ها و طرح‌های موضعی نیز، بیشترین تمرکز بر پاکیزگی محیط، سرگرمی و... صورت پذیرد.

سالاری پور، علی اکبر؛ نظری، سحر؛ امجدیان، امیرمحمد. (۱۴۰۳). ارزیابی میزان رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی (نمونه موردی: شهرک گلستان سمنان).

جغرافیای اجتماعی شهری، ۱۱ (۲)، ۱۶۵-۱۸۲. DOI: <http://doi.org/10.22103/jusc.2024.2136>

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: <http://doi.org/110.22103/jusc.2024.2136>

مقدمه

فضاهای عمومی مکان‌هایی هستند که افراد و گروه‌های مختلف جامعه در آن سهیم‌اند، این فضاها محل تبادلات افکار و اطلاعات مکانی برای شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی می‌باشند. چنین فضاهایی بیش از آن که تنها یک فضا باشند، یک تجربه‌اند و نتیجه چنین تعامل و تجاربی میان افراد و گروه‌های مختلف، دریافت حس هویت جمعی، احترام به خود، افزایش مهارت‌های جمعی و مشارکت اجتماعی خواهد بود (منصورماهانی، ۱۳۹۹). وجود تنوع کاربران فضاهای شهری از طریق روابط اجتماعی خوب به رفاه انسان کمک می‌کند، پس با درک ویژگی‌های فضاهای شهری و مؤلفه‌های رفاه انسانی می‌توان به برنامه‌ریزی و طراحی مطلوب فضاها کمک نمود (ریوروس و همکاران^۱، ۲۰۲۱). بنابراین فضای شهری می‌تواند از طریق درک پیچیدگی و تداوم تعاملات بین فضاها و جوامع، مفهوم‌سازی شود (عمار شریف^۲، ۲۰۲۰). بسیاری از فعالیت‌های روزمره زندگی، در فضاهای عمومی رخ می‌دهد. اگرچه انجام برخی از فعالیت‌ها اجتناب‌ناپذیر است و افراد به ناچار برای انجام آنها مجبور به استفاده از فضاهای شهری خواهند بود ولی برای بسیاری از فعالیت‌های افراد جامعه، به خصوص گروه‌های خاص اجتماعی از جمله زنان، کیفیت فضای شهری نقش موثری در انجام و عدم انجام فعالیت‌ها خواهد داشت (محمدی‌مکوندی، ۱۳۹۷). از این رو یک فضای شهری مناسب باید قادر باشد تا حد زیادی رضایت گروه‌های مختلف استفاده‌کننده از جمله زنان را برقرار سازد. (حاجی‌احمدی‌همدانی و همکاران، ۱۳۹۴). برخی اندیشمندان بر این باورند که فضای شهر، مردساخته است، زیرا زنان سهم اندکی در برنامه‌ریزی و ساخت آن داشته و از محصور بودن در محیط مرد ساخته منافع اندکی نصیبشان می‌شود. محیط ساخته شده بازتابنده فعالیت‌های مردان، ارزش‌های مردانه و گرایش‌های مردان به فضای سکوتی است (گوتدینر و هاچیسون^۳، ۲۰۰۶). زنان در بهره‌برداری از فضاها و اماکن عمومی با محدودیت‌ها و ناسازگاری‌هایی مواجه می‌شوند و انتظارات فرهنگی حاکم بر جامعه در رابطه با زنان و همچنین خصوصیات زنانگی آنان را به سوی هنجارپذیری و سازش با محیط سوق می‌دهد. (قاضی زاده، ۱۳۹۳). امروزه می‌توان میزان موفق بودن یک فضای شهری را با توجه به اندازه‌گیری تعداد زنان و مردان استفاده‌کننده و تنوع ویژگی‌های افرادی که در این فضاها همراه با احساس امنیت و آسایش محیطی ارزیابی کرد (حاجی‌احمدی‌همدانی و همکاران، ۱۳۹۴). بنابراین مباحث مطروحه، آنچه در حال حاضر برای مدیریت شهری بسیار ضروری به شمار می‌رود، لزوم ایجاد تغییرات در چارچوب کلی مدیریت شهری و استفاده از نگرش‌های مشارکتی و جلب رضایت غایبه شهروندان است (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲). همچنین با توجه به اینکه نیازها و خواسته‌های گروه‌های مختلف جامعه گوناگون است، تجربه‌ای که افراد با استفاده از فضاهای عمومی به دست می‌آورند نیز متفاوت خواهد بود. بنابراین خواسته‌های گروه زنان نیز با دیگر گروه‌های جامعه تفاوت دارد. از این رو برای آنکه تمامی گروه‌های جامعه اعم از زنان از کیفیت فضاهای شهری رضایت داشته باشند و در آنها حضور پیدا کنند، لازم است که طراحان و سیاست‌گذاران مربوطه از نیازها و خواسته‌های آنان درک صحیحی پیدا کنند. با این حال علی‌رغم اهمیت زیاد فضاهای عمومی و تأثیر آن بر زندگی شهروندان، نه تنها پیش‌بینی فضاهایی مناسب برای آنان در اغلب طرح‌های توسعه شهری پنهان مانده، بلکه در فضاهای عمومی موجود نیز به اندازه کافی مدیریت و برنامه‌ریزی موثری که بتواند این فضاها را به فضاهای کارآمد شهری تبدیل

¹ Riveros Reyes

² Ammar sharif

³ Gottdiener&Hutchison

کنند، وجود ندارد. در این راستا یکی از چالش‌های اساسی در کشور ما به ویژه در شهر سمنان، کم‌توجهی به گروه‌های آسیب‌پذیر به ویژه زنان است. از این رو شناخت نیازهای زنان و آگاهی از نظراتشان نسبت به کیفیت فضاهای عمومی و در نهایت رسیدگی به خواسته‌های آنان سبب جلب رضایت‌شان می‌گردد. علاوه بر این باید توجه داشت هرچند معیارها و شاخص‌های پژوهشی در بسیاری از موضوعات مطالعاتی به عنوان چارچوبی جهت اندازه‌گیری موضوع مورد نظر در مناطق مختلف قابل بررسی و تعمیم به دیگر مناطق می‌باشد اما در برخی موضوعات و حوزه‌های تحقیقاتی، نتایج حاصل از پژوهش‌های اجتماعی و انسانی در یک منطقه، شهر یا کشور، قابل تعمیم به همه مکان‌ها دیگر نیست چراکه ارزش‌های حاکم بر جوامع با یکدیگر متفاوت بوده و موضوع فرهنگ در این امر بسیار حائز اهمیت است. به‌عنوان مثال انجام پژوهش حاضر در بسیاری از کشورهای غیراسلامی نظیر آمریکا، چین یا اروپا نتایج بسیار متفاوتی را در پی خواهد داشت. در کشورهای اسلامی مساله نوع پوشش و مناسبات اجتماعی زنان، هنجارهای اجتماعی، اشتغال، آموزش و تربیت و بسیاری از فاکتورهای فرهنگی اجتماعی دیگر برای این گروه بسیار متفاوت از دیگر جوامع می‌باشد. در همین راستا مساله تفکیک جنسیتی و نمودهای کالبدی اجتماعی آن نظیر پارک بانوان و ... که برای طیف گسترده‌ای از بانوان ایرانی و اسلامی نوعی احترام به حقوق زنان محسوب می‌گردد، در برخی جوامع غیرمسلمان، نوعی ابزار محدودکننده قلمداد می‌گردد. بنابراین لزوم توجه به دیدگاه‌های زنان و اقشار مختلف جامعه برای تصمیم‌گیری پیرامون طراحی و برنامه‌ریزی محیط زندگی‌شان نیازمند مشارکت حداکثری آنان در فرآیند تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی محیطی محل زندگی‌شان می‌باشد. شهر سمنان نیز از این قواعد مستثنی نبوده و برنامه‌ریزی و مدیریت مطلوب آن مستلزم کاربست نظرات شهروندان و ارزش‌های حاکم بر جامعه در فرآیند برنامه‌ریزی و حکمروایی مطلوب شهر است. از این رو تحقیق حاضر تلاشی در جهت سنجش مولفه‌های اثرگذار بر رضایت زنان شهرک گلستان سمنان از عرصه‌های همگانی در این شهرک می‌باشد. در این راستا و در جهت نیل به اهداف پژوهش، پاسخ به سه سؤال اساسی، چارچوب کلی تحقیق حاضر را شکل می‌دهد: (۱) شاخص‌های تاثیرگذار بر افزایش کیفیت فضاهای عمومی برای زنان کدام است؟ (۲) میزان رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی شهرک گلستان سمنان چگونه است؟ (۳) مهم‌ترین شاخص مؤثر بر رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی در شهرک گلستان سمنان، کدام است؟

پیشینه نظری

فضاهای عمومی

فضای عمومی عنصر مهمی از ساختار شهری می‌باشد که نقش‌های متنوع فضایی، اجتماعی و اقتصادی را در شهر ایفا می‌کند (ویناروفسکا، ۲۰۱۶). فضاهای عمومی در ایجاد و تحکیم غرور شهری، افزایش شمار توریست‌ها، سرمایه‌گذاری اقتصادی و کمک به سلامتی و کیفیت زندگی، به شهر بسیار تاثیرگذارند. در رابطه با اهمیت و نقش فضاهای عمومی، برخی معتقدند که قبل از مدرنیسم، فضاهای عمومی، مکان‌هایی برای ارتباطات اجتماعی بودند. به علاوه، فضاهای باز به مردم کمک می‌کنند تا به ارتقای احساس اتحاد و تعلق بپردازند (بیگدلی‌راد و بین‌نگاه^۱، ۲۰۱۴). رابطه بین انسان و فضا یک رابطه متقابل بوده و از دو جنبه بررسی می‌شود: ۱- تاثیرات رفتار بر فضا، ۲- تاثیرات فضا بر رفتار. در خصوص تاثیرات رفتار بر فضا واضح است که فضا پدیده‌ای است که باید با مردم و رفتارهایشان در نظر گرفته شود. اما در مورد تاثیرات فضا بر رفتار

¹ Bigdeli Rad & Bin Nghah

اگر چه تأثیرات فضا بر رفتار، قطعی و منحصر نیست ولی قطعاً فضا می‌تواند تأثیرات غیرقابل انکاری بر رفتار داشته‌باشد. برای تبیین مؤلفه‌ها و ویژگی‌های فضاهای عمومی موفق، مطالعات و دیدگاه‌های زیادی طی دهه‌های اخیر مطرح شده‌است. از جمله می‌توان به الدنبرگ (۱۹۹۹)، لراپ (۱۹۷۲)، گل (۱۹۸۷)، مؤسسه PPS (۲۰۰۰)، دفتر معاونت نخست وزیر انگلیس (ODPM, 2004)، ونراج (۱۹۸۳)، لنارد (۱۹۸۴) و ... اشاره کرد (شجاعی و پرتوی، ۱۳۹۴). با ارزیابی و واکاوی مؤلفه‌ها و ویژگی‌هایی که این پژوهشگران مطرح کرده‌اند، وجود فضاهای عمومی دارای خصیصه اجتماع پذیری، مکمل مهمی برای اجتماعی‌شدن افراد است. علاوه بر این، اجتماع‌پذیری فضاهای عمومی سبب ارتقای روحیه همبستگی، رشد فردی، برابری همه شهروندان خواهد بود (شجاعی و پرتوی، ۱۳۹۴). بنابراین اجتماع پذیری، یکی از نقش‌های همیشگی فضای عمومی بوده و فضاهای عمومی خوب منجر به ایجاد بستری برای سرگرمی و یادگیری عقاید متنوع می‌شوند (مهتا، ۲۰۱۳). بنابراین می‌توان استنباط نمود که فضاهای عمومی، عرصه‌های انعطاف‌پذیری می‌باشند که علاوه بر ارائه خدمات به ساکنان شهرها، افکار عمومی شهروندان را شکل داده و سبک زندگی آن‌ها را نیز به سمت‌وسوی مشخصی سوق می‌دهد و درواقع، به آنها آموزش می‌دهند (محمدیارزاده و شمس‌الهی، ۱۳۹۵). در این راستا ارتقا کیفیت فضاهای شهری بر افزایش رضایت کاربران و استفاده کنندگان از آن از اهمیت بسزایی برخوردار است.

محیط شهری

مفهوم کیفیت محیط شهری و مؤلفه‌های آن از اواسط قرن بیستم در بین پژوهشگران مطرح شده و تکامل یافته است (سیف‌الدینی^۲، ۲۰۰۲: ۱۵۶). در محیط شهری، این مفهوم به واسطه تنوع اندیشه‌ها و اینکه هر فرد تعریف خاصی از مطلوبیت محیطی و رفاه دارد، معانی گوناگونی را شامل می‌شود (قلندریان و رفیعیان، ۱۳۹۸). کیفیت محیط شهر مفهومی چندمشخصه، سلسله‌مراتبی و چندبعدی می‌باشد، از طرفی کیفیت محیط مفهومی ثابت نیست و به صورت مداوم درحال تغییر است. به گونه‌ای که طی نیم قرن گذشته به ابعاد ذهنی آن نیز توجه شده است (مارانس^۳، ۲۰۱۵). در محیط شهری، عنصر کیفیت پدیده‌ای نیست که به سادگی قابل اندازه‌گیری یا شناسایی باشد (ذکات و سادات‌دهقان^۴، ۲۰۱۶). در واقع کیفیت محیط شهری از مؤلفه‌های اصلی شکل‌دهنده به شهر (محیط زیست، کالبد، اقتصاد و جامعه) است. ارتقای محیط و شرایط هر کدام از این مؤلفه‌ها، سبب ایجاد شهرهای سامان‌مند، پاک‌وزیست پذیر، خلاق و پویا، سرزنده و عادلانه می‌گردد. چنین شهری، در ارتقای کیفیت زندگی شهروندان اثرگذار بوده و در نهایت به ارتقای احساس رضایتمندی و خوشبختی از زندگی در یک شهر، منتهی می‌گردد (صرافی و محمدی، ۱۳۹۶). به طور کلی کیفیت فضا به ویژگی‌های عوامل محیطی و نوع فعالیت‌هایی که باید در یک ناحیه انجام گیرد، بستگی دارد (سن و تولین^۵، ۲۰۱۶).

نظریه‌های کیفیت فضا

هر فضای عمومی به دلیل نوع شناسی و زمینه خود با سایرین متفاوت خواهد بود و عملکرد متفاوتی خواهد داشت، بنابراین، راهبردهایی که برای هر منطقه برای بهبود عملکرد آن اتخاذ می‌شود نیز متفاوت خواهد بود. اما ویژگی‌ها و ابعاد مرتبط با کیفیت برای هر نوع فضای عمومی یکسان است و یک چارچوب کلی را دنبال می‌کند (پرالیا و گرگ، ۲۰۱۹). لنگ

¹ Mehta

² Seif-Al-Dini

³ Marans

⁴ Zekavat & sadat Dehghan

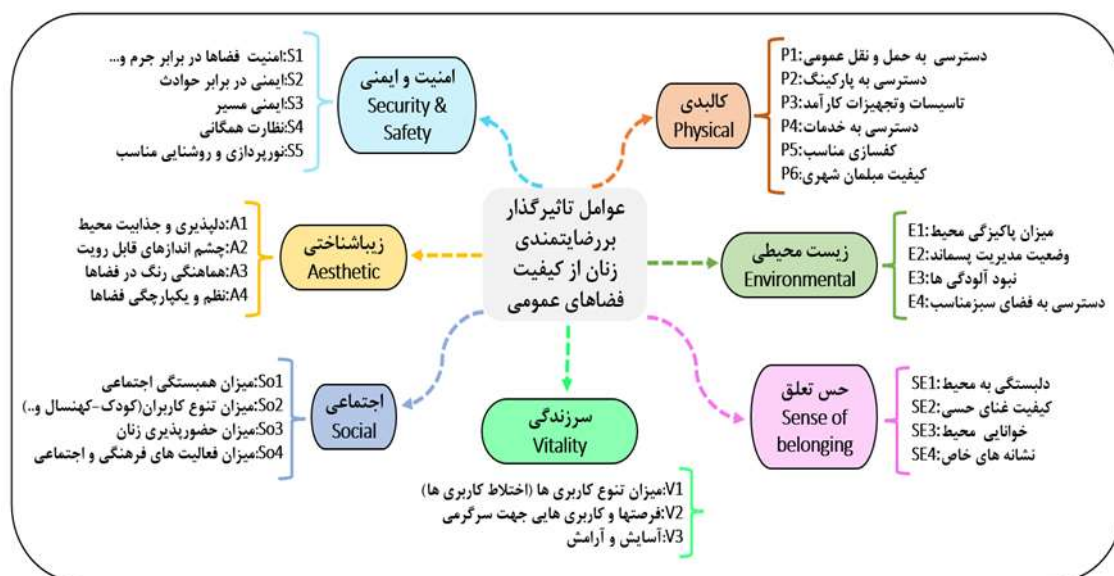
⁵ Sen & Tulin

بر اساس سلسله مراتب نیازهای انسانی که توسط مازلو بیان شده است، کیفیت‌های محیط را بر اساس ۶ دسته از نیازهای انسانی دسته بندی کرده است: (۱) نیازهای فیزیولوژیک (۲) نیازهای ایمنی و امنیت (۳) نیاز به تعلق و وابستگی (۴) نیاز به عزت و حرمت (۵) نیاز به خود شکوفایی (۶) نیاز به ادراک و زیبایی (پاکزاد، ۱۳۸۵). گلکار از دیگر افرادی است که در رابطه با کیفیت محیط مدلی ارائه کرده است که از مدل کانتر الهام گرفته شده و در راستای تکمیل آن بوده است. بدین صورت که از ترکیب ابعاد چهارگانه محیط، کالبد، فعالیت، تصورات و اکوسیستم سه مؤلفه کیفیت عملکردی، کیفیت تجربی زیباشناختی و کیفیت زیست‌محیطی، به مثابه نیروهای شکل‌دهنده کیفیت کلی طراحی شهری یک مکان استنتاج می‌شوند (گلکار، ۱۳۷۹). ارزیابی نظریه‌های مختلف طراحی شهری در ارتباط با کیفیت، نقاط و تعاریف مشابه را از دید اندیشمندان مختلف آشکار می‌کند. متیوکرمونا نیز در کتاب خود با عنوان (اماکن عمومی فضاهای شهری) شش مؤلفه مختلف کیفیت‌های محیط شهری مطلوب را معرفی می‌کند. این شش مؤلفه عبارت‌اند از: (۱) مؤلفه کالبدی (۲) مؤلفه ادراکی (۳) مؤلفه اجتماعی (۴) مؤلفه بصری (۵) مؤلفه عملکردی (۶) مؤلفه زمانی (رفعیان و همکاران، ۱۳۹۱).

رضایتمندی زنان از فضای عمومی

یکی از مهمترین سنجه‌ها برای ارزیابی کیفیت هر فضای شهری، میزان رضایت کاربران و استفاده‌کنندگان از آن فضا می‌باشد. رضایتمندی کاربران، یکی از فاکتورهای مهم برای حضورپذیری فضا، غنی سازی برنامه‌های اوقات فراغت و یکی از ضروریات جامعه امروز محسوب می‌شود و بی‌توجهی به این امر نیز می‌تواند زمینه ساز بسیاری از مشکلات و ناهنجاری‌های اجتماعی شود، در این میان بررسی انتظارات زنان و دختران از عرصه‌های همگانی بسیار اهمیت دارد. (عنایت و غفاری، ۱۳۹۴). بنابراین ضرورت دارد که تفاوت میان ساکنان شهر از جمله تفاوت‌های جنسیتی آن‌ها را از نظر دور نداشت (دودانگه، ۱۳۹۷). امروزه، از آنجایی که زنان همپای مردان به کار و فعالیت می‌پردازند و در زمان‌های بسیار، بیشترین اوقات خویش را در خارج از خانه طی می‌کنند، در نتیجه امکان مواجهه با مشکلات و محدودیت‌ها برای آنان افزایش یافته است. از این رو اینطور به نظر می‌رسد که بحث حضورپذیری و فعالیت اجتماعی زنان بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. در چنین وضعیتی و با توجه به اینکه فضاهای عمومی یکی از عناصر اصلی شهر می‌باشند و به نوعی عرصه‌های همگانی با حضورپذیری بالا می‌باشند، می‌توان اینطور بیان کرد که حضورپذیری زنان در این فضاها به عنوان یک مساله اجتماعی تلقی شده و نیازمند بررسی و برنامه ریزی است (مویدی، ۱۳۹۲). مشارکت پیوسته شهروندان، به ویژه زنان در شهرها به کیفیت زندگی بهتر، امنیت بیشتر، انسجام اجتماعی در حوزه سلامتی و تندرستی منجر شده و با فراهم آوردن الگوهای دوستانه در اجتماعات محلی، سبب راحتی و اعتماد بیشتر خواهد شد (ویلیکینسون^۱، ۲۰۱۲).

¹ Wilkinson

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

پیشینه عملی

آشنایی بیشتر با ابعاد و جنبه‌های مطالعاتی پیرامون موضوع پژوهش حاضر، مستلزم مرور و بررسی تحقیقات پیشین می‌باشد. در این راستا رویکردها و نتایج مستخرج از برخی مطالعات بررسی گردیده و در ادامه به اختصار تشریح می‌گردد. در مطالعات داخلی پژوهشی تحت عنوان سنجش رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی انحصاری با تأکید برحس ایمنی (نمونه مطالعاتی: پارک بوستان مادران، شهر جدید اندیشه، تهران) صورت گرفت، نتایج نشان می‌دهد که از بعد اجتماعی، شاخص میزان تعامل پذیری افراد در فضا و متغیر شبکه‌های گروهی زنان، از بعد عملکردی، میزان استفاده از فضا، از بعد محیط طبیعی، شاخص دسترسی به امکانات و تجهیزات محیطی و متغیر تأسیسات عمومی و بهداشتی و خدمات خاص برای بانوان بیشترین اهمیت را در افزایش رضایتمندی آنان براساس متغیرهای زمینه‌ای کسب کرده‌اند (رفعیان و جعفری، ۱۳۹۹). همچنین، در پژوهش دیگری با عنوان بررسی رضایتمندی زنان از فضاهای سبز شهری (مطالعه موردی: پارک آزادگان شهر دورود) شاخص‌های تاثیرگذار بر رضایتمندی زنان استخراج شده و پس از ارزیابی‌های صورت گرفته، نتایج اینگونه نشان می‌دهند که شاخص ایمنی و امنیت، نفوذ پذیری و سهولت دسترسی، غنای حسی و جذابیت بصری، درصد رضایتمندی نسبتاً خوبی را دریافت کرده اما نارضایتی در بخش‌های عملکردی و محرمیت و برقراری تعاملات اجتماعی در محدوده وجود دارد (محمودی و الیاسی، ۱۳۹۹). پژوهش‌هایی نیز به بررسی رابطه حضور زنان و فضاهای شهری پرداخته‌اند. پژوهشی با عنوان رابطه حضور زنان در فضای شهری با معیارهای مطلوبیت شهری با استفاده از معادلات ساختاری (مورد مطالعه شهرستان فریدن) توسط زمانی دارانی و مقصودی (۱۳۹۸) صورت گرفته است و نتایج حاصل از آن اینگونه نشان می‌دهد که اگر مطلوبیت کالبدی، مطلوبیت فعالیتی و نیز عدالت و برابری در فضاهای شهری ارتقا یابد، حضورپذیری زنان نیز افزایش خواهد یافت. همچنین محدودیت‌های خانوادگی از مهمترین موانع حضور در فضاهای عمومی شهری بوده است (زمانی دارانی و مقصودی، ۱۳۹۸). همچنین پژوهش دیگری که با عنوان بررسی تأثیر کیفیت فضای شهری بر میزان حضور زنان در شهر اهواز نمونه موردی محله کیانپارس انجام شده است، نتایج آن حاکی از این است که برای حضور و مشارکت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی، باید ابتدا مشکلات و موانع محدود کننده را برطرف کرد، که این موانع تا حد زیادی به شرایط کالبدی فضا، شرایط

فرهنگی، اجتماعی مربوط می‌شود و با افزایش متغیرهای امنیت و ایمنی، دسترسی و کیفیت فضای شهری، میزان انجام فعالیت و حضور زنان در فضای عمومی نیز افزایش می‌یابد (محمدی مکوندی، ۱۳۹۷). در مقاله‌ای با عنوان فضاهای عمومی و امنیت زنان در شهر مشهد، به معیارهای کالبدی فضاهای عمومی و لزوم تأمین امنیت برای زنان جامعه توجه شده است و از نتایج به دست آمده اینگونه برمی‌آید که زیرگذرها و مسافربران شخصی از ناامن‌ترین موقعیت‌ها برای زنان محسوب می‌شود و احساس ناامنی اخلاقی یکی از مهمترین مشکلات موجود در شهر مشهد بیان شده است (شریعتی مزینانی و فروغ زاده، ۱۳۹۶)، نتایج این پژوهش با یافته‌های تحقیق حاضر مبنی بر اهمیت معیار ایمنی و امنیت مطابقت دارد. از دیگر مقالاتی که به بررسی نظرات زنان در رابطه با کیفیت فضاهای عمومی پرداخته می‌توان به مقاله ایزدی و همکاران (۱۳۹۵)، با عنوان واکاوی مطلوبیت فضاهای عمومی شهری از دیدگاه زنان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهراصفهان) اشاره کرد، نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر این است که مؤلفه‌های امنیت محیطی، پاکیزگی محیط، حس تعلق به مکان و زیبایی فضا از مؤثرترین عوامل در میزان رضایتمندی از فضاهای عمومی از دیدگاه زنان بوده است (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین عنایت و غفاری (۱۳۹۴)، مقاله ارزیابی میزان رضایتمندی زنان از کیفیت ارائه خدمات در فضاهای عمومی گذران اوقات فراغت (مطالعه موردی: خدمات عمومی بافت‌های تاریخی شهر کرمانشاه) را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج به دست آمده از این پژوهش بدین صورت است که اکثریت مراجعین به محدوده موردنظر، دارای رضایت نسبی از سطح کیفیت خدمات و تجهیزات فیزیکی در فضاهای عمومی گذران اوقات فراغت می‌باشند (عنایت و غفاری، ۱۳۹۴). از نمونه‌های مقالات خارجی نیز می‌توان به مقاله‌ای با عنوان ارزیابی کیفیت فضای عمومی: پیش نیاز برای مدیریت فضای عمومی اشاره کرد، پژوهشگران در این پژوهش به این نتایج دست یافتند که اغلب پارک‌های کوچک در شهرهای بزرگ، عملکرد خوبی در زمینه کیفیت محیطی ندارند. همچنین، نمرات کمی که در ابعاد مختلف کیفیتی فضاهای عمومی در شهر هند با تحلیل‌های مختلف به دست آمده است، نشانگر ضعف در عملکرد فضاهای عمومی آن‌هاست. عواملی همچون؛ دسترسی نامناسب، عدم ارتباط مناسب افراد، عدم ورود حرفه‌ای در برنامه ریزی و مدیریت و کمبود بودجه از موارد مهمی است که سبب عملکرد ضعیف فضاهای عمومی شده است (پرالییا و گراگ^۱، ۲۰۱۹). پژوهشی دیگر تحت عنوان مدل ارزیابی کیفیت فضاهای عمومی در مراکز شهرها انجام شده است. هدف از این پژوهش، توصیف یک مدل ارزیابی کیفیت فضاهای عمومی در برخی از شهرهای متوسط منطقه لودز است. بدین ترتیب شهرها را امتیازدهی و رتبه‌بندی کرده تا عوامل و ویژگی‌هایی که سبب برتری شهرها شده‌اند مشخص شود و در نتیجه اندازه مناطق سبز در مرکز شهرها، وجود مراکز تاریخی، وسعت شهر و تعداد ساکنان آن و... از عوامل مؤثر شناخته شده‌اند (ویناروفسکا^۲، ۲۰۱۶). پژوهش دیگری تحت عنوان ترس از جرم در فضاهای عمومی از دیدگاه زنان ساکن در شهرها انجام شده است. از نتایج حاصل از این پژوهش اینگونه بر می‌آید که افراد سالمند و زنان به دلیل اینکه بیشتر در معرض جرم و جنایت در شهرها قرار می‌گیرند چندان از حضور در فضاهای عمومی شهرها استقبال نکرده و ترجیح می‌دهند که در فضاها و محل‌های حفاظت شده حضور پیدا کنند (اوکسان و بیگ سیمسک^۳، ۲۰۱۶). همچنین لیستربورن (۲۰۱۵)، پژوهشی را با عنوان مبارزه فمینیستی فراتر از ایمنی شهری و سیاست فضا انجام داد. در این پژوهش مواردی مانند حد و مرزهای جغرافیایی، نژادپرستی، خونت جنسی، عوامل نئولیبرال، مذهب به عنوان عاملی تأثیرگذار بر امنیت

¹ Praliya & Grag

² Wojnarowska

³ Oksan & Bige Simsek

زنان در فضاهای عمومی در نظر گرفته شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که از بین تمامی عوامل در نظر گرفته شده، ترس از خشونت جنسی و نژادپرستانه؛ بیشتر زنان را از حضور در فضاهای عمومی منع می‌کند (لیستربرن^۱، ۲۰۱۵). با توجه به مرور مطالعات پیشین، علی‌رغم جایگاه و مقام زن در فرهنگ ایرانی اسلامی، و نقش آن در شکوفایی و بالندگی جامعه، تحقیقات جامع و اثرگذاری در خصوص کاربری نظرات و مشارکت جامعه زنان در تحولات کالبدی و محیطی مناطق شهری صورت نگرفته است. اغلب تحقیقاتی هم که انجام شده بیشتر بر بررسی بازدارنده‌های حضور زنان در فضاهای عمومی تاکید داشته‌اند اما تاکید پژوهش حاضر بر عوامل و مشوق‌های حضور سالم، امن و همراه باتکریم زنان در فضای همگانی با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و انتظارات مردم بومی منطقه می‌باشد. از سوی دیگر آگاهی از خواسته‌ها و اهمیت به نظرات زنان در مورد عرصه‌های عمومی در شهر به ویژه در شهرهای کوچک چندان مورد توجه قرار نگرفته است. علاوه بر آن مطالعه حاضر اولین تلاشی است که طی آن مؤلفه‌های رضایت‌زنان از محیط شهری با استفاده از روش‌های کمی در شهرسمنان و محدوده شهرک گلستان مورد بررسی قرار گرفته است. در این راستا معیارها و زیرمعیارهای مورد بررسی در تحقیق حاضر با استفاده از مطالعات پیشین استخراج شده و مطابق جدول ۲ تنظیم و دسته‌بندی گردیدند.

داده‌ها و روش شناسی

روش این پژوهش بر مبنای هدف، کاربردی و از نظر شیوه نگرش توصیفی تحلیلی است. جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی به دست آمده است. بر این اساس ابتدا، از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، شاخص‌های سنجش کیفیت فضاهای عمومی از دیدگاه زنان استخراج شده و با استفاده از پرسشنامه بسته، از زنان شهرک گلستان نظرسنجی شده است. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران، ۳۶۷ نفر به دست آمده و تعداد ۳۷۰ پرسشنامه به صورت آنلاین و میدانی در این محدوده توزیع گردیده است که در این راستا نمونه‌گیری از جامعه آماری، به روش نمونه‌گیری احتمالی ساده انجام شده است. سپس، داده‌ها با بهره‌گیری از آمار استنباطی از جمله تحلیل عاملی تاییدی (CFA) و مدل‌سازی معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شدند. در این راستا از نرم افزارهای SPSS، EXCEL و AMOS استفاده شده است. بنابراین جهت تشکیل و تأیید مدل ساختاری، تعداد عامل‌ها به طور آشکار بیان شده و برازش ساختار عاملی پژوهش در فرضیه با ساختار کواریانس‌های اندازه‌گیری شده مورد آزمون قرار می‌گیرد. همچنین در پژوهش حاضر برای محاسبه پایایی پرسشنامه و ارزیابی همگونی درونی سؤالات پرسشنامه از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که به دست آمدن مقدار ۰,۸۶۷ نشان از پایایی مطلوب پرسشنامه دارد. همچنین میزان آلفای کرونباخ برای هر یک از بخش‌های پرسشنامه نیز محاسبه شد که در تمامی بخش‌ها مقداری بیش از ۰,۷ به دست آمد (جدول ۱). جهت بررسی روایی سؤالات نیز، پرسشنامه تحت نظر اساتید و خبرگان این حوزه قرار گرفته، سپس اصلاحات لازم بر روی سؤالات انجام شده و در نتیجه روایی آن نیز تأیید شده است.

جدول ۱- ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای اصلی تحقیق

بخش	تعداد سؤالات	ضریب آلفای کرونباخ
همه سؤالات	۳۰	۰,۸۶۷
معیارها	کالبدی	۰,۷۲۳
	زیست محیطی	۰,۷۱۷

¹ Listerborn

امنیت و ایمنی	۵	۰,۷۴۰
اجتماعی	۴	۰,۷
سرزندگی	۳	۰,۷۱۲
حس تعلق	۴	۰,۷۲
زیباشناختی	۴	۰,۸۰۲

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

قلمرو پژوهش

شهر سمنان مرکز شهرستان سمنان است و با جمعیت ۱۵۳,۶۸۰ نفر به عنوان مرکز اداری سیاسی استان محسوب می شود. شهرک گلستان با مساحت ۲۳۸ هکتار و جمعیت ۲۱۰۰۰ نفر، در زمره بافت شهری جدید سمنان محسوب می شود که وجود چندین مجتمع مسکونی با تعداد طبقات بالا سبب شده تا جمعیت قابل توجهی در این شهرک سکونت داشته باشند و به لحاظ اقتصادی اغلب، قشر متوسط در آن سکونت دارند. محله های شهرک مدیران، شهرک روزیه، شهرک انقلاب، شهرک جمهوری، شهرک پامچال در مجاورت با شهرک گلستان قرار دارند همچنین، این شهرک نسبت به دیگر شهرک های شهر سمنان از وسعت زیادی برخوردار است.

شکل ۲- شناخت محدوده مورد مطالعه

یافته ها

جهت تجزیه و تحلیل داده ها در پژوهش حاضر با بهره گیری از روش ها و آزمون های آمار استنباطی، ابتدا داده های جمع آوری شده در نرم افزار SPSS با استفاده از برخی آزمون ها و بررسی تناسب پایایی سوالات تحقیق آماده سازی شده و در نهایت به منظور تشکیل مدل ساختاری پژوهش و تحلیل عاملی تاییدی داده ها وارد نرم افزار آموس (Amos) شدند. مدل تحلیل عاملی، روشی برای خلاصه کردن اطلاعات زیاد می باشد. در عین حال، خلاصه کردن اطلاعات به ترتیبی انجام می شود که نتیجه خلاصه شده از نظر مفهوم معنی دار است (امجدیان و سالاری پور، ۱۴۰۱).

آزمون KMO و Bartlett

آزمون KMO یا آزمون کفایت نمونه گیری توسط آزمون کایسر-مایر-الکین^۱ مشخص می‌شود که در صورت معنی دار بودن این آزمون، اطمینان محقق از کفایت بودن حجم نمونه، حاصل می‌گردد. در پژوهش حاضر، پس از آزمون آلفای کرونباخ، به منظور اطمینان از کفایت حجم نمونه، آزمون KMO با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام شده است و مقدار KMO به دست آمده ۰٫۸۳۶ می‌باشد که نشان می‌دهد کفایت نمونه‌گیری در حد کاملاً مطلوبی است. معنی داری اطلاعات موجود در یک ماتریس و به بیانی دیگر مناسب بودن داده‌ها، از طریق آزمون بارتلت بررسی می‌گردد. در آزمون بارتلت فرض صفر این است که متغیرها فقط با خودشان همبستگی دارند. رد فرض صفر حاکی از آن است که ماتریس همبستگی از اطلاعات معنی‌داری برخوردار بوده و حداقل شرایط لازم برای انجام دادن تحلیل عاملی وجود دارد (رحیمی پردنجانی و ابراهیمی، ۱۳۹۶). بنابراین در پژوهش پیش رو، آزمون بارتلت نیز با استفاده از نرم افزار SPSS محاسبه گردیده و عدد حاصل از آزمون بارتلت ۰٫۰۰۰ به دست آمده و چون از بازه عددی ۰٫۰۵ کمتر است مناسب بودن داده‌های پرسشنامه را نشان می‌دهد. همچنین از خروجی آزمون کروی بودن بارتلت، مقدار آماره خی دو و درجه آزادی نیز مشخص شده است.

جدول ۲- نتایج آزمون KMO و Bartlett

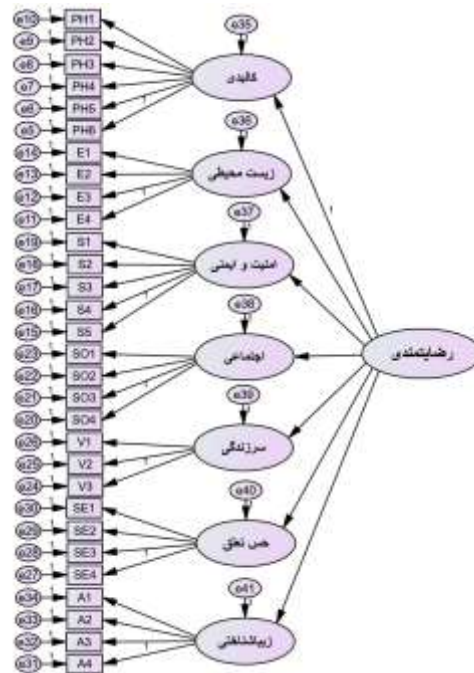
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		۰٫۸۳۶
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	۳۱۱۹/۱۲۴
	df	۴۳۵
	Sig.	۰/۰۰۰

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

تحلیل عاملی

در این پژوهش جهت انجام تحلیل عاملی تاییدی ابتدا مدل اولیه معادلات ساختاری در نرم افزار AMOS ترسیم شده (شکل ۳)، سپس مدل پیشنهادی، بر اساس شاخص‌های نیکویی برازش، بارهای عاملی و ضرایب معناداری، تجزیه و تحلیل گردیده است. شکل زیر، مدل کلی پژوهش را نشان می‌دهد که شامل یک شاخص کلان، به نام رضایتمندی و ۷ متغیر پنهان پژوهش به نام‌های متغیر کالبدی، زیست محیطی، امنیت و ایمنی، اجتماعی، سرزندگی، حس تعلق، زیباشناختی و ۳۰ متغیر مشاهده شده (گویه) است که هر کدام با علائم اختصاری مشخص گردیده‌اند.

¹ Kaiser-Meyer-Olkin

شکل ۳- مدل اولیه پژوهش

بررسی برازش مدل

به منظور بررسی میزان انطباق مدل تدوین شده با معیارهای نظری و پیشینه تجربی، برازش مدل مطابق شاخص‌های برازش در محیط آموس بررسی گردید. جهت بررسی برازندگی مدل (امجدیان و سالاری پور، ۱۴۰۱)، شاخص‌های CMIN/DF، GFI، RMR و RMSEA، CFI، IFI، TLI، CMIN/DF مورد ارزیابی قرار گرفت.

جدول ۳- مقادیر شاخص‌های برازش مدل

نام	اختصار	دامنه پذیرش	مقدار محاسبه شده	نتیجه برازش مدل
آماره خی دو	CMIN/DF	$4 >$	۱,۶۱۸	تأیید برازش
شاخص نیکویی برازش	GFI	$0.85 \leq$	۰,۸۹۶	تأیید برازش
ریشه میانگین مربعات باقیمانده	RMR	نزدیک به صفر	۰,۰۳۶	تأیید برازش
شاخص توکرولیوایس	TLI	$0.9 \leq$	۰,۹۰۳	تأیید برازش
شاخص برازش تطبیقی	CFI	$0.9 \leq$	۰,۹۱۱	تأیید برازش
شاخص برازش افزایشی	IFI	$0.9 \leq$	۰,۹۱۳	تأیید برازش
ریشه میانگین مجذور خطای برآورد	RMSEA	$0.08 >$	۰,۰۴۱	تأیید برازش
شاخص نیکویی برازش مقتصد	PGFI	$0.6 <$	۰,۷۶۷	تأیید برازش

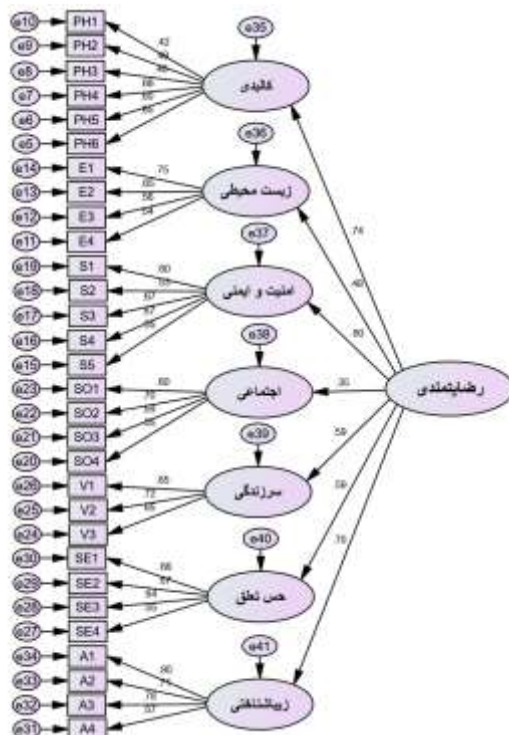
(مأخذ: محاسبات نگارنده)

باتوجه به جدول فوق با توجه به اینکه مقادیر محاسبه شده در محدوده قابل قبولی است، ساختار مدل براساس شاخص‌های برازش تأیید گشته و به طور کلی می‌توان دریافت که مدل پژوهش، برازنده است (شکل ۳).

بارهای عاملی و سطح معناداری

برای ماندن هر معیار و زیرمعیار در مدل، حتماً باید دو شرط برقرار باشد: شرط اول بارهای عاملی و ضرایب رگرسیونی دارای مقادیر قابل قبول باشد؛ و شرط دوم علاوه بر شرط اول آنکه باید روابط معنادار هم باشند. یعنی مقدار T-Value بزرگ‌تر از قدر مطلق ۱/۹۶ باشد (امجدیان و سالاری پور، ۱۴۰۱). ضریب رگرسیون در حالت استاندارد بیان کننده وجود

رابطه علی خطی و شدت رابطه بین دو متغیر پنهان است. بار عاملی، مقدار عددی است که میزان شدت رابطه بین یک متغیر پنهان و یک متغیر مشاهده شده را در فرآیند تحلیل مسیر مشخص می‌کند.

شکل ۴- ضرایب رگرسیونی و بارهای عاملی مدل پژوهش

جهت تحلیل بهتر مدل، ضرایب رگرسیونی استاندارد شده و بارهای عاملی متغیرهای مشاهده شده در جداول (۴ و ۵) به ترتیب از بیشتر به کمتر دسته‌بندی شده‌اند. چنانچه بار عاملی کمتر از ۰,۳ باشد، رابطه ضعیف تلقی می‌گردد و از آن صرف نظر می‌شود. بارعاملی بین ۰,۳ تا ۰,۶ قابل قبول (مطلوب) و اگر بزرگتر از ۰,۶ باشد خیلی مطلوب در نظر گرفته می‌شود. در واقع هرچه میزان بارعاملی بزرگ‌تر و به عدد یک نزدیک‌تر باشد، متغیر مشاهده شده، متغیر مستقل را بهتر تبیین می‌کند.

جدول ۴- ضرایب رگرسیونی استاندارد و غیر استاندارد

شاخص کلان	متغیر پنهان	ضرایب رگرسیونی استاندارد	ضرایب رگرسیونی غیر استاندارد	نتیجه
رضایتمندی	امنیت و ایمنی	۰,۸۰۳	۱,۱۳۳	بسیار مطلوب
	کالبدی	۰,۷۳۵	۱	بسیار مطلوب
	زیباشناختی	۰,۷۰۲	۰,۸۷۶	بسیار مطلوب
	حس تعلق	۰,۵۹۳	۰,۶۴۲	مطلوب
	سرزندگی	۰,۵۹۲	۰,۷۶۸	مطلوب
	زیست محیطی	۰,۴۸۲	۰,۴۷	مطلوب
	اجتماعی	۰,۳۴۹	۰,۳۲۹	مطلوب

در جدول (۴) ضرایب رگرسیونی استاندارد شده برای هر یک از متغیرهای پنهان مشخص گردیده است. بر اساس نتایج به دست آمده، ارتباطات بین متغیرهای پژوهش و شاخص رضایتمندی در محدوده بسیار مطلوب و مطلوب بوده است و هیچ ارتباط ضعیفی در میان آن‌ها وجود ندارد. به طوری که متغیر "امنیت و ایمنی" با ضرایب رگرسیونی ۰,۸۰۳ بیشترین تأثیر را بر شاخص رضایتمندی دارد و در جایگاه بعدی متغیر "کالبدی" با ضرایب ۰,۷۳۵ قرار دارد. از این رو این دو متغیر

نقش مهمی را در تبیین شاخص رضایت‌مندی زنان ایفا می‌کنند. با توجه به ضرایب به دست آمده، متغیر "زیباشناختی" نیز، با اختلاف بسیار کمی با ضریب ۰,۷۰۲ در جایگاه بعدی قرار گرفته و می‌تواند در افزایش رضایت زنان تأثیر بسزایی داشته باشد. ضرایب رگرسیونی استاندارد شده برای متغیرهای "حس تعلق"، "سرزندگی"، "زیست محیطی" و "اجتماعی" نیز به ترتیب با مقادیر "۰,۵۹۲"، "۰,۵۹۳"، "۰,۴۸۲" و "۰,۳۴۹" تعیین شد.

جدول ۵- مقادیر بارهای عاملی، P-Value و آماره C.R

متغیر پنهان	متغیر مشاهده شده (گویه ها)	کد گویه	بارهای عاملی	آماره C.R	آماره P-Value
امنیت و ایمنی	نظارت همگانی	(S4)	۰,۶۷۴	۸,۷۴	۰,۰۰۰
	ایمنی مسیر	(S3)	۰,۶۷۱	۸,۷۲۱	۰,۰۰۰
	امنیت در برابر جرم	(S1)	۰,۵۹۷	۸,۱۵۴	۰,۰۰۰
	نورپردازی و روشنایی	(S5)	۰,۵۴۹	-	-
	ایمنی در برابر حوادث	(S2)	۰,۵۲۸	۷,۵۲۷	۰,۰۰۰
کالبدی	دسترسی به خدمات	(PH4)	۰,۶۶۴	۹,۶۶۹	۰,۰۰۰
	کیفیت مبلمان شهری	(PH6)	۰,۶۴۹	-	-
	کفسازی مناسب	(PH5)	۰,۶۰۳	۹,۰۴۵	۰,۰۰۰
	تأسیسات و تجهیزات کارآمد	(PH3)	۰,۴۸۹	۷,۲۶۸	۰,۰۰۰
	دسترسی به پارکینگ	(PH2)	۰,۴۶	۷,۶۴۵	۰,۰۰۰
	دسترسی به حمل و نقل عمومی	(PH1)	۰,۴۲۳	۶,۷۵۶	۰,۰۰۰
زیباشناختی	دلپذیری و جذابیت بصری	(A1)	۰,۷۹۸	۱۰,۴۱۹	۰,۰۰۰
	هماهنگی رنگ در فضاها	(A3)	۰,۷۷۸	۱۰,۳۰۶	۰,۰۰۰
	چشم‌اندازهای قابل‌رویت	(A2)	۰,۷۱	۹,۸۱۵	۰,۰۰۰
	نظم و یکپارچگی فضاها	(A4)	۰,۵۷	-	-
حس تعلق	غناي حسی	(SE2)	۰,۶۶۷	۸,۲۲۲	۰,۰۰۰
	دل‌بستگی به محیط	(SE1)	۰,۶۵۷	۸,۱۶۴	۰,۰۰۰
	خوانایی محیط	(SE3)	۰,۶۳۷	۸,۰۴۸	۰,۰۰۰
	نشانه های خاص	(SE4)	۰,۵۵۱	-	-
سرزندگی	فرصتهای سرگرمی	(V2)	۰,۷۲۳	۹,۲۳۹	۰,۰۰۰
	آسایش و آرامش	(V3)	۰,۶۵۳	-	-
	تنوع کاربری‌ها	(V1)	۰,۶۴۸	۸,۹۵۹	۰,۰۰۰
زیست محیطی	میزان پاکیزگی محیط	(E1)	۰,۷۵۴	۸,۳۷۵	۰,۰۰۰
	وضعیت مدیریت پسماند	(E2)	۰,۶۵۳	۸,۰۶۵	۰,۰۰۰
	نبود آلودگی	(E3)	۰,۵۵۵	۷,۳۸۷	۰,۰۰۰
	دسترسی به فضای سبز مناسب	(E4)	۰,۵۳۸	-	-
اجتماعی	تنوع کاربران (کودک-کهنسال و...)	(SO2)	۰,۷	۷,۸۰۲	۰,۰۰۰
	همبستگی اجتماعی	(SO1)	۰,۶۰۱	۷,۴۳۴	۰,۰۰۰
	میزان حضورپذیری زنان	(SO3)	۰,۵۸۷	۷,۳۴۵	۰,۰۰۰
	فعالیت‌های فرهنگی اجتماعی	(SO4)	۰,۵۴۷	-	-

جدول فوق مقادیر تخمین ضرایب استاندارد متغیرهای مشاهده شده را نشان می‌دهد که به ترتیب از بیشترین تا کمترین مقدار مرتب شده‌اند. بیشترین میزان بارعاملی استاندارد شده ۰,۷۹۸ برای گویه "دلپذیری و جذابیت بصری" متغیر زیباشناختی است، بنابراین این عامل بیشتر از دیگر گویه‌ها متغیر زیباشناختی را تعریف می‌کند. همچنین، کمترین بارعاملی با مقدار ۰,۴۲۳ برای "گویه دسترسی به حمل و نقل عمومی"، کمتر از دیگر گویه‌ها شاخص رضایتمندی را

تیین می‌نماید. به طور کلی تمامی ارتباطات بین متغیرهای مشاهده شده با متغیرهای پنهان قابل قبول است و همچنین با توجه به اینکه برازندگی مدل تأیید شده، نیاز به حذف هیچ یک از گویه‌ها نیست. در ادامه جهت ارزیابی معناداری روابط میان متغیرها، مقدار P-Value و آماره C.R بررسی شده است. آماره C.R یا همان نسبت بحرانی برای متغیرهای پژوهش باید مقداری بالاتر از حد استاندارد ۱٫۹۶ باشد و مقدار P-Value یا همان سطح اطمینان باید مقداری کمتر از ۰٫۰۵ باشد. در جدول ۶ مقدار آماره C.R و P-Value برای تمامی گویه‌ها مشخص گردیده و در ادامه، توضیحات مربوط به آن بیان شده است. لازم به ذکر است که نرم افزار AMOS در هر سطح اولین عامل را خود معنادار در نظر گرفته و معناداری مابقی عوامل را نسبت به عامل اول می‌سنجد (امجدیان و سالاری‌پور، ۱۴۰۱).

با توجه جدول ۶، در تمامی روابط بین گویه‌ها با معیارها در مدل معادلات ساختاری، مقادیر t بالاتر از ۱/۹۶ و مقادیر p_value نیز کمتر ۰/۰۵ مثبت هستند. بدین ترتیب، فرض صفر مبنی بر معنی‌دار نبودن نقش نشانگرها در تشکیل سازه مورد بررسی رد و معنی‌داری روابط در مدل معادلات ساختاری مورد تأیید قرار گرفت (امجدیان و سالاری‌پور، ۱۴۰۱). می‌توان اینطور بیان کرد که تمامی مسیرها مثبت و معنادار هستند. با توجه به جدول ۶ از میان پنج گویه مربوط به شاخص "امنیت و ایمنی"، "نظارت همگانی" دارای بارعاملی بیشتری نسبت به دیگر گویه‌های این شاخص است و بهتر می‌تواند این شاخص را تبیین کند. همچنین، گویه "ایمنی در برابر حوادث" کمترین تأثیرگذاری را با این سازه دارد. در شاخص "کالبدی"، گویه "دسترسی به خدمات"، شاخص یادشده را بهتر از دیگر گویه‌ها تبیین می‌کند، گویه "دسترسی به پارکینگ" نیز کمترین اثر را با شاخص مربوطه دارد. از بین گویه‌های مربوط به شاخص "زیباشناختی"، گویه "دلپذیری و جذابیت بصری" دارای بیشترین مقدار بارعاملی داشته و گویه "نظم و یکپارچگی فضاها" کمترین ارتباط را با سازه مربوطه دارد. بر اساس نتایج به دست آمده، در گویه‌های مربوط به شاخص "حس تعلق"، "کیفیت غنای حسی" بیشترین ارتباط را با این سازه دارد و کمترین تأثیرگذاری، برای گویه "نشانه‌های خاص" می‌باشد. در تبیین شاخص "سرزندگی" هر سه متغیر مشاهده شده بر سازه مذکور اثر مثبت و معنادار داشته و از میان آن‌ها، متغیر "فرصت‌ها و کاربری‌هایی جهت سرگرمی" بیشتر از دیگر گویه‌ها می‌تواند سازه را تعریف کند. برای شاخص "زیست محیطی" نیز گویه "میزان پاکیزگی محیط" بهتر از سه گویه دیگر این شاخص را تبیین نموده و ارتباط بیشتری با آن داشته و گویه "دسترسی به فضای سبز مناسب" کمتر از دیگر گویه‌ها، شاخص مربوطه را تعریف می‌کند. در نهایت برای شاخص "اجتماعی"، گویه "میزان تنوع کاربران" بیشترین تأثیرگذاری را بر سازه اجتماعی داشته و گویه "میزان فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی" نسبت به دیگر گویه‌ها کمترین تأثیر را با سازه اجتماعی دارد.

نتیجه‌گیری

فضاهای شهری جهت حضورپذیری بیشتر باید بتوانند نیازهای اقشار گوناگون جامعه را برآورده ساخته و رضایت آنان را جلب کنند زیرا تمامی شهروندان به طور یکسان، حق استفاده از فضاهای عمومی را دارند. حضور کاربران در محیط‌های شهری منجر به پویایی شهر می‌شود از طرفی عرصه عمومی مناسب، پیش‌نیاز حضور افراد در فضا و رفع نیازها و خواسته‌های آنها می‌باشد. بنابراین توجه به نظرات همه کاربران فضای شهری، علاوه بر آگاهی برنامه ریزان و تصمیم‌گیران نسبت به ساخت محیط‌های پویا و متنوع، منجر به برآورده شدن نیازهای استفاده‌کنندگان از محیط شده و این ارتباط دوسویه در نهایت به ارتقای رضایت اقشار مختلف از فضای شهری می‌انجامد. در میان اقشار و گروه‌های مختلف اجتماعی با توجه به اینکه زنان نیمی از جمعیت جامعه را تشکیل می‌دهند و در تولد و پرورش نسل آینده نقش بسزایی دارند، حضورشان در فضاهای عمومی شهری نیز بسیار اهمیت دارد، بنابراین رضایت آن‌ها از کیفیت این فضاها نیز امری مهم، تلقی می‌گردد، زیرا بحث رضایتمندی آن‌ها تا حد زیادی به برطرف شدن نیازهایشان وابسته است. بنابراین در تحقیق حاضر عوامل موثر بر حضور زنان در فضاهای عمومی شناسایی گردید. نتایج این تحقیق نشان داد

شاخص "امنیت و ایمنی" بیشترین ارتباط را با شاخص رضایتمندی دارد، این نتیجه با یافته‌های (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۵) و (حاجی احمدی همدانی، ماجدی و جهانشاهلو، ۱۳۹۴) مطابقت دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت بین امنیت و ایمنی محیط و رضایت زنان از فضای شهری و در نتیجه حضور آنان در این فضاها رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. علاوه بر آن مطابق یافته‌های این تحقیق زیر معیار "نظارت همگانی" در معیار یادشده بیشترین تأثیر را دارد. این نتیجه با نظرات معروف و مفاهیم ارائه شده از سوی جین جیکوبز (۱۹۶۱)، در خصوص امنیت معابر و فضاهای شهری مبنی بر "چشمان گشوده به روی خیابان" همسو می‌باشد. دومین معیار مؤثر بر شاخص کلان پژوهش، معیار "کالبدی" معین گردید؛ با توجه به یافته‌ها، دسترسی به خدمات شهری و کیفیت مبلمان شهری، بیشترین تأثیر را بر تبیین معیار یادشده داشتند و آنچه بیشتر به نارضایتی زنان از فضای شهری منجر شده، کفسازی غیراستاندارد معابر بوده است. از مهمترین دلایل آن نیز آسفالت نامناسب برخی خیابان‌های فرعی و کفپوش غیراستاندارد بسیاری از پیاده‌روها در شهرک گلستان است. از طرفی فضاهای شهری فقط تحت تأثیر عوامل فیزیکی و کالبدی نیستند و این فضاها از جنبه‌های مختلفی باید تقویت شوند تا مورد رضایت کاربران قرار گیرند. بنابراین جذابیت‌های بصری، زیباسازی منظر شهری و رسیدگی به شرایط ظاهری شهر، در کنار تعاملات اجتماعی، مشارکت‌های مدنی و برقراری امنیت می‌تواند منجر به رضایتمندی زنان از فضاهای عمومی شود. از این رو در تحقیق حاضر معیار "زیباشناختی" نیز از مهمترین عوامل مؤثر بر رضایتمندی زنان از فضای شهری شناخته گردید. در خصوص معیار "اجتماعی"، برخلاف یافته‌های (عباس‌زاده، ۱۴۰۱)، که مؤلفه اجتماعی را به عنوان مؤثرترین فاکتور بر رضایت زنان از فضای شهری ارزیابی نمودند، طبق نتایج این تحقیق معیار اجتماعی کمترین سهم از تعریف شاخص رضایتمندی زنان از فضاهای شهری را به خود اختصاص می‌دهد، در این رابطه می‌توان اینگونه استنباط کرد که انتظارات زنان و شناخت آنان از کیفیت فضاهای عمومی، محدود به مولفه‌های ظاهری و بصری از جمله زیبایی محیط، ایمنی و امنیت و ... بوده و جامعه آماری در تحقیق حاضر، اهمیت مفاهیم و معیارهای زیربنایی و چارچوبی فضاهای همگانی از جمله اجتماعی و فرهنگی را تا حدودی نادیده انگاشته‌اند. این درحالیست که شاخص‌های اجتماعی فرهنگی ریشه در تمدن و ارزش‌های جامعه داشته و تعیین‌کننده شیوه رفتار کاربران در فضاهای همگانی می‌باشد. بنابراین برنامه‌ریزی به شیوه مشارکت‌محور علاوه بر جلب نظرات کلی ساکنان در جهت بهبود محیط زندگی‌شان و ارتقا سطح آگاهی عمومی از خط‌مشی‌های کلی، بایستی چارچوب‌های فرهنگی و ارزشی را زیربنای اتخاذ سیاست‌ها و راهبردهای کلی توسعه شهری، قرار دهند.

نکته حائز اهمیت اینکه به کارگیری شاخص‌های کلی رضایت زنان از فضای شهری تنها جهت تنظیم چارچوب‌های پژوهشی در مقاصد مختلف قابل به کارگیری است و نتایج پژوهش در اینگونه موضوعات قابل تعمیم به سایر شهرها و مناطق نمی‌باشد. این به آن دلیل است که حضور افراد در فضاهای عمومی منجر به بروز رفتار می‌گردد و رفتار افراد ریشه در ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی دارد. بنابراین رفتار اجتماعی کاربران فضای شهری از کشوری به کشور و از شهر به شهری دیگر متناسب با فرهنگ و ارزش‌های جوامع، گوناگون است. این موضوع به ویژه در ارزیابی نظرات زنان به عنوان گروهی که بیشترین نمود تغییرات فرهنگی در آنان و تعاملات آنان با فضا نمایان می‌گردد از اهمیت بیشتری برخوردار است. به عنوان مثال انتظار زنان در ایالتی در آمریکا یا شهری در اروپا و چین از فضای شهری و ویژگی‌های محیطی شهر، متناسب با فرهنگ و تمدن مقصد مورد نظر، با خواسته‌های زنان در جوامع ارزشی و مبتنی بر سنت و مذهب، مانند ایران، بسیار متفاوت خواهد بود. این تغییر امروزه با توجه سرعت تغییر و تحولات در فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر جوامع در عرصه بین‌المللی و گرایش شدید به شتون مدرنیته و دوری از ارزش‌های سنتی، حتی در میان شهرهای یک جامعه نیز ایجاد شده‌است، به عنوان مثال در ایران خواسته‌های زنان از فضاهای شهری و نیز انتظارات جامعه از رفتار زنان در عرصه‌های همگانی، در شهرهای کوچک و مبتنی بر ارزش‌های سنتی و مذهبی با برخی کلانشهرهایی که ویژگی‌های ارزشی و فرهنگ بومی در قسمت عظیمی از بافت اجتماعی و حتی کالبدی آن‌ها دچار تغییر و دگرگونی شده، متفاوت

خواهد بود. بنابراین امروزه مدیران و برنامه‌ریزان شهری علاوه بر تلاش برای حفظ فرهنگ اصیل و ارزش‌های جامعه باید سیاست‌ها و راهبردهای شهری را در جهت همراه شدن با مردم از طریق جلب نظرات و رضایت آنان اتخاذ نموده و در این فرآیند، بر انطباق سیاست‌ها و اقدامات اجرایی با فرهنگ و هویت جامعه مبادرت ورزند. بر اساس نتایج این تحقیق برنامه‌ریزان و مدیران شهری در شهر سمنان و شهرک گلستان جهت ارتقا رضایت زنان و برآورده شدن انتظارات آنان از مکان‌های عمومی و فضاهای شهری، در مطالعات راهبردی و کل نگر علاوه بر تاکید بر هویت و فرهنگ جامعه، باید بر شاخص‌های امنیت‌وایمنی، کالبدی و زیباشناختی توجه بیشتری داشته باشند. همچنین در سطح اجرایی و عملیاتی، پروژه‌های پیشنهادی بر ارتقای دلپذیری و جذابیت بصری، نشانه‌های هویتی، پاکیزگی محیط و حذف آلاینده‌ها، خلق و توسعه فرصت‌ها و امکانات سرگرمی و نشاط شهری، حضورپذیری همه اقشار اجتماعی، وجود نظارت همگانی، حذف فضاهای ناامن و... متمرکز شوند. بنابراین مطابق نکات یادشده، در ادامه پیشنهادات پژوهش ارائه می‌گردد.

پیشنهادها

- برگزاری مراسمات و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی مانند نمایش‌های خیابانی، سرودخوانی، برگزاری جشن‌ها در مناسبت‌های مختلف سال به منظور افزایش حضورپذیری زنان در محیط
- رسیدگی به کفسازی خیابان‌ها و پیاده‌روها و آسفالت کشی پیاده‌روهای محدوده به منظور بهبود شرایط کالبدی
- ایجاد فضای سبز مناسب به منظور افزایش سرزندگی محیط و حضورپذیری زنان از جمله پارک بانوان و ...
- جانمایی نشانه‌های هویتی در شهر از جمله مجسمه و سازه‌های فرهنگی هنری به منظور افزایش حس تعلق
- ساماندهی نورپردازی محدوده با هدف ارتقا سرزندگی، امنیت و احیا حیات شبانه
- ارتقا زیرساخت‌های لازم برای سرگرمی و گذران اوقات فراغت
- ایجاد کاربری‌های متنوع و جذاب در عرصه‌های همگانی و حذف فضاهای پرت و ناامن
- استفاده از رنگ‌های جذاب در عناصر مختلف محیط
- ایجاد نقاشی‌های مفهومی و زیبا بر سطوح جداره‌های شهری به منظور افزایش جذابیت بصری

منابع

- امجدیان، امیرمحمد؛ سالاری‌پور، علی‌اکبر. (۱۴۰۱). *ارزیابی قابلیت‌های رقابت پذیری شهر سنقر با تأکید بر برندسازی شهری و خلق فرصت‌های سرمایه‌گذاری*. برنامه‌ریزی و آمایش فضا، ۲۶ (۴)، ۸۵-۵۶
- ایزدی، ملیحه؛ محمدی، جمال؛ طاهری، زهرا؛ شیرخانی، حسنیه. (۱۳۹۵). *واکاوی مطلوبیت فضاهای عمومی شهری از دیدگاه زنان مطالعه موردی: منطقه ۴ شهر اصفهان*. نشریه جغرافیا و توسعه، ۱۴ (۴۲)، ۱۲۷-۱۴۴.
- پاکزاد، جهان‌شاه. (۱۳۸۵). *مبانی نظری و فرآیند طراحی شهری*. وزارت مسکن و شهرسازی، معاونت شهرسازی و معماری، دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری.
- حاجی احمدی همدانی، آذین؛ ماجدی، حمید؛ جهان‌شاهلو، لعل. (۱۳۹۴). *بررسی معیارهای تأثیرگذار بر افزایش میزان فعالیت زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: محله یونک؛ ۲۰ متری گلستان) شهر تهران*. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات شهری، ۴ (۱۴)، ۴۷-۵۹.
- دودانگه، زهره. (۱۳۹۷). *کندوکاوی در کیفیت زندگی با تحلیل حق زنان به زندگی شهری*. نشریه هفت، ۴ (۶۱)، ۸۴-۹۳.
- رحیمی پردنجانی، طیبه؛ محمدزاده ابراهیمی، علی. (۱۳۹۶). *طراحی و آزمون الگویی از پیشایندها و پیامدهای مهم خودتنظیمی در محیط کار*. دست‌آوردهای روانشناختی، ۲۴ (۲)، ۲۳-۴۲

- رفعیان، مجتبی؛ تقوایی، علی اکبر؛ خادمی، مسعود؛ روجا، علی پور. (۱۳۹۱). **بررسی تطبیقی رویکردهای سنجش کیفیت در طراحی فضاهای عمومی شهری**. نشریه معماری و شهرسازی ایران، (۴)، ۴۳-۳۵.
- رفعیان، مجتبی؛ جعفری، ساغر. (۱۳۹۹). **سنجش رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی انحصاری با تأکید بر حس ایمنی (نمونه مطالعاتی: پارک بوستان مادران، شهر جدید اندیشه، تهران)**. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، (۱)۹، ۱۳۳-۱۵۸.
- زمانی دارانی، فاطمه؛ مقصودی، سوده. (۱۳۹۸). **رابطه حضور زنان در فضای شهری با معیارهای مطلوبیت شهری با استفاده از معادلات ساختاری (مورد مطالعه شهرستان فریدن)**. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، (۴)۱۷، ۱۰۸-۷۱.
- زیاری، کرامت اله؛ مهدی، علی؛ مهدیان بهنمیری، معصومه. (۱۳۹۲). **مطالعه و شناخت منابع مالی و ارائه راهکارهایی برای بهبود پایداری درآمد شهرداری‌ها؛ مورد پژوهش: شهرداری شهر مهاباد**. مدیریت شهری، (۳۱)، ۱۰۷-۱۲۴.
- شاملو، شبنم؛ حبیب، فرح. (۱۳۹۲). **تبیین مفهوم شناختی معیارهای زیباشناسی در منظر شهر**. هویت شهر، (۱۶)۷، ۵-۱۴.
- شجاعی، دلارام؛ پرتوی، پروین. (۱۳۹۴). **عوامل مؤثر بر ایجاد و ارتقاء اجتماع‌پذیری در فضاهای عمومی با مقیاس‌های مختلف شهر تهران (نمونه موردی: فضاهای عمومی دو محله و یک ناحیه در منطقه ۷ تهران)**. فصلنامه علمی پژوهشی هنر معماری و شهرسازی باغ نظر، (۳۴)۱۲، ۹۳-۱۰۸.
- شریعتی مزینانی، سعید؛ فروغ زاده، سیمین. (۱۳۹۶). **فضاهای عمومی و امنیت زنان در شهر مشهد**. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، (۱۴)۶، ۷۱-۹۰.
- صرافی، مظفر؛ محمدی، علیرضا. (۱۳۹۴). **سنجش کیفیت محیط شهری؛ (مطالعه موردی: محلات شهر برازجان)**. دانش شهرسازی، (۱)۱، ۳۷-۵۳.
- عباس‌زاده؛ مظفر. (۱۴۰۱). **ارزیابی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر حضور پذیری زنان در فضاهای شهری نمونه موردی: بازار تاریخی ارومیه**. پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، (۴)۱۰، ۳۳-۴۰.
- عنایت، حلیمه؛ غفاری، داریوش. (۱۳۹۴). **ارزیابی میزان رضایتمندی زنان از کیفیت ارائه خدمات در فضاهای عمومی گذران اوقات فراغت (مطالعه موردی: خدمات عمومی بافت‌های تاریخی شهر کرمانشاه)**. زن و مطالعات خانواده، (۲۹)۷، ۷۳-۱۰۰.
- قاضی زاده، سینا. (۱۳۹۳). **تحلیل علل نیاز به تفکیک جنسیتی در فضاهای خاص شهری (نمونه موردی: پارک بهشت مادران)**. کنفرانس ملی معماری و منظر شهری پایدار، مشهد
- قلندریان، ایمان؛ رفعیان، مجتبی. (۱۳۹۸). **تبیین مدل کیفیت محیط در بازآفرینی شهر ایرانی اسلامی**. فصلنامه شهر ایرانی اسلامی، (۳۴)۹، ۴۹-۵۸.
- گلکار، کوروش. (۱۳۷۹). **مؤلفه‌های سازنده کیفیت طراحی شهری**. نشریه علمی پژوهشی صفا، (۳۲)، ۳۸-۶۵.
- لینچ، کوین. (۱۳۸۷). **طرح شهر و نما و ظاهر شهر، مقالاتی در باب شهر و شهرسازی**. (منوچهر مزینی، مترجم). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- محمدی مکوندی، زینب. (۱۳۹۷). **بررسی تأثیر کیفیت فضای شهری بر میزان حضور زنان در شهر اهواز (نمونه موردی: محله کیانپارس)**. نشریه معماری‌شناسی، (۳)۱، ۴۸-۵۸.
- محمدیارزاده، سجاد؛ شمس الهی، بهنوش. (۱۳۹۵). **نقش فضاهای عمومی در تحقق شکوفایی شهری و توسعه پایدار**. فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، (۳)۶، ۱۱۱-۱۲۴.

- محمودی، نرگس؛ الیاسی، ابراهیمی. (۱۳۹۹). *بررسی رضایتمندی زنان از فضاهای سبز شهری (مطالعه موردی: پارک آزادگان شهر دورود)*. جغرافیا و روابط انسانی، ۳(۱)، ۳۵۶-۳۷۲.
- مدنی پور، علی. (۱۳۷۹). *طراحی فضای شهری، نگرشی بر فرآیند اجتماعی- مکانی*. ترجمه فرهاد مرتضایی، تهران، انتشارات شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری، چاپ اول.
- منصورماهانی، سوگل. (۱۳۹۴). *تأثیر تعاملات اجتماعی بر معماری و فضای عمومی شهری*. اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری، یزد.
- مویدی، محمد. (۱۳۹۲). *تحقق پایداری اجتماعی از طریق طراحی و ایجاد فضاهای عمومی شهری سرزنده انسان محور*. کنفرانس ملی معماری و شهرسازی انسانگر.
- نورانی، سمیه؛ نورانی، فرید؛ پورمحمدی، محمدرضا. (۱۳۹۱). *شهردوستانار زنان مطالعه موردی: مرکز شهردارییل*. آمایش محیط، ۵(۱۹)، ۱۶۵-۱۸۱.

References

- Ammar Sharif, A. (2020). *User activities and the heterogeneity of urban space: The case of Dahiyat Al Hussein park*. *Frontiers of Architectural Research*, 9(4), 837-857.
- Bigdeli Rad, V., & Bin Ngah, I. (2014). *Assessment of quality of Public Urban Spaces*. *Science International (Lahore)*, 26(1), 335-338.
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., & Tiesdell, S. (2005). *Public Places, Urban Space*. Architectural Press, Elsevier
- Day, K. (2000). *The Ethic of Care and Women's Experiences of Public Space*. *Journal of Environmental Psychology*, 20, 103-124.
- Gottdiener, M., & Hutchison, R. (2006). *the New Urban Sociology*, Colorado.
- Jacobs, J. (1961). *The death and life of great American cities*. Vintage.
- Jacobs, J. (1961). *The death and life of great American cities*. Vintage.
- Listerborn, C. (2015). *Feminist struggle over urban safety and the politics of space*. *European Journal of Women's Studies*, 23(3), 251-264.
- Marans, R.W. (2015). *Quality of urban life & environmental sustainability studies: Future linkage opportunities*. *Habitat International*, (45), 46-52.
- Mehta, V. (2013). *Evaluating Public Space*. *journal of urban design*, 19(1), 53-88.
- Oksan, T., & Bige Simsek, I. (2016). *Fear of Crime in Public Spaces: From the View of Women Living in Cities*. *Procedia Engineering*, 161 (3), 2011 – 2018
- Praliya, S., & Garg, P. (2019). *Public space quality evaluation: prerequisite for public space management*. *The Journal of Public Space*, 4(1), 93-126.
- Reyes-Riveros, R., Altamirano, A., De La Barrera, F., Rozas-Vásquez, D., Vieli, L., & Meli, P. (2021). *Linking public urban green spaces and human well-being: A systematic review*. *Urban Forestry & Urban Greening*, 61, 127105.
- Seif-Al-Dini, F. (2002). *Dictionary of Urban and regional Planning*. Shiraz University, 2th Edition, Shiraz.
- Sen Seyhan, A., Vural, T. (2016). *The Evolution of Space Quality in Outdoor Open*. *European Journal of Sustainable Development*, 5(3), pp 27-38.
- Wilkinson, T. (2012). *Social Theory in Modern Age. Moscow: Locaro Press*.
- Wojnaroska, A. (2016). *Model for assessment of public space quality in town centers*. *European Spatial Research and Policy*, 23(1), 81-109.
- Zekavat, K., & Sadat Dehghan, Y. (2016). *Dimension To Develop Quality In Public Realm and A Management Model For Creation Of Places*. *Arman Shahr Scientific Research Journal*, (17), 215-224.